

לרפואה שלימה למלכה רבקה בת שולמית

Parshat Vayakhel-Pekudei
Who is the Kohen Gadol?

Simon Wolf

Parshaiot Vayakhel and Pekudei bring closure to the Parshiot HaMishkan that began with Parshat Teruma and span the latter half of Sefer Shmot. It culminates with the erection and consecration of the Mishkan on the first day of the first month (ראש חדש ניסן) in the second year of Bnei Yisrael's sojourn in the Midbar.¹ As is described in the Torah,² the dedication of the Mishkan involved two stages. There were the preliminary seven days of ordination (שבעת ימי) which was followed by the consecration and beginning of the service on the eighth day (יום השמיני). According to the vast majority of commentators,³ the Yom Hashmini of the dedication of the Mishkan coincides with Rosh Chodesh Nissan. While it is easy to overlook this, if that is the case, then the description of the Chanukat HaMishkan is recorded three separate times in the Torah – in Sefer Shmot, Sefer Vayikra and Sefer Bamidbar.

In Sefer Vayikra, in Parshat Tzav, the Torah relates the fulfillment by Moshe and Aharon and his sons of the instructions given by God in Parshat Titzaveh with regards to the seven days of ordination. In that narrative,⁴ it is clear that Moshe is functioning as the Kohen (כהן) and Aharon and his children are acting as the owners (בעלים) of the sacrifices. In that vein, the Sifra states that during all seven days of the ordination Moshe served as the Kohen Gadol.⁵ God instructs Moshe to train Aharon in the intricacies of the sacrificial worship in the

Mishkan in order that Aharon should be ready to take over for Moshe when the eighth day arrives and the Mishkan goes into full service. Supporting this contention, the Gemara inquires as to what Moshe wore during the seven days of ordination.⁶ It suggests that Moshe donned a white linen tunic. Rashi notes that Moshe was unable to avail himself of the clothing of the Kohanim (בגדי כהונה) because they were solely dedicated to Aharon and his children.⁷ And from the Torah it seems that God granted Moshe a dispensation to act as the Kohen for the seven days, but it never indicates what he wore and that is what precipitated the Gemara's question. Tosafot disagrees with Rashi's contention and suggests that the Bigdei Kehuna had yet to be sanctified and therefore they were not available for Moshe to wear.⁸ Rav Yaakov M'Orleans proposes that even if the Kohanim's clothing had been sanctified, the Mishkan had yet to be fully consecrated and therefore it was deemed during the seven days to be a stand-alone altar (במה) which does not require one to wear Bigdei Kehuna (or for that matter, need a Kohen at all).⁹

In the following Perek, the Torah describes the services of Yom HaShmini, the eighth day. As one would expect from the script laid out by the Sifra, on the eighth day Moshe instructs Aharon to take over as the Kohen Gadol and process all the sacrifices of the day.¹⁰ Aharon and his children are front and center and the principal characters of the day; they orchestrate and lead the dedication of the Mishkan. On the other hand, when one looks at the description of the eighth day in Sefer Bamidbar, one gets a distinctly different impression. There the Torah describes that when Moshe completed erecting

¹ ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש היקום המשקן: (שמות מ, ז)
² שמות פרק כט, ויקרא פרקים ח וט
³ האבן עזרא הוא מהיחידים שסובר אחרת: ביום - מחלוקת הוא. ו"א, כי יום השמיני למלואים היה יום ר"ח ניסן... והנה מצאנו בספרי, כי מישאל ואלצפן היו הטמאים לנפש אדם (במד' ט, ו), והנה יום שמיני למלואים הוא שמיני לחדש. יש כדמות ראייה על זה. (אבן עזרא שמות מ, ב)
⁴ ויגש את פר החטאת ויסמך אהרן ובניו את ידיהם על ראש פר החטאת: וישחט ויקח משה את הדם ויתן על קרנות המזבח סביב באצבעו ויחטא את המזבח ואת הדם יצק אל יסוד המזבח ויקדשהו וילכר עליו... ויקרב את איל העלה ויסמכו אהרן ובניו את ידיהם על ראש האיל: וישחט ויקח משה את הדם על המזבח סביב... ויקרב את האיל השני איל המלאים ויסמכו אהרן ובניו את ידיהם על ראש האיל: וישחט ויקח משה מדמו ויתן על תנוך אהרן המזבח ועל בקן רגלו הימנית: ויקרב את בני אהרן ויתן משה מן הדם על תנוך אהרן הימנית ועל בקן ידם הימנית ועל בקן רגלם הימנית ויקח משה את הדם על המזבח סביב... ויתן את הכל על כפי אהרן ועל כפי בניו וינץ אתם תנופה לפני יקח: ויקח משה אתם מעל כפיהם ויקטר המזבחה על העלה מלאים הם לריח ניחח אשה הוא ליקוק: ויקח משה את החזה ויניפיהו תנופה לפני יקח מאיל המלאים למשה היה למנה כאשר צוה יקח את משה: ויקח משה משמן המסחה ומן הדם אשר על המזבח וז על אהרן על בגדיו ועל בניו ועל בגדי בניו אתו ויקדש את אהרן את בגדיו ואת בניו ואת בגדי בניו אתו: ויאמר משה אל אהרן ואל בניו בשלו את הבשר פתח אהל מועד וישם וטאכלו אתו ואת הלחם אשר בסל המלאים כאשר צוית: לאמר אהרן ובניו יאכלהו... ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאות ימי מלאים: כי שבעת ימים ימלא את דכם: (ויקרא ח, יד-לו)
⁵ וישחט ויקח משה מן הדם כל שבעת ימי המלואים היה משה משמש בכהונה גדולה הוא היה שוחט הוא היה זורק הוא היה מזה הוא היה מטאס הוא היה יוצק הוא היה

מכפר לכך נאמר וישחט ויקח משה... אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה אתה תשמשני עד שילמוד אהרן היה משה שוחט ואהרן רואה אותו זורק ואהרן רואה אותו מזה ורואה אותו מטאס ורואה אותו יוצק ורואה אותו מכפר ורואה אותו. (ספרא פרשת צו - מכלילת דמילואים א"ד)
⁶ בה שישמש משה כל שבעת ימי המלואים - בחלוק לבן. רב כהנא מתני: בחלוק לבן שאין לו אימרא. (תענית יא: ועבודה זרה לד.)
⁷ משה - לא נשתמש בבגדי כהונה דכתיב ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך והוא היה זר אצלו ועל פי הדבור שישמש ולא הוזכרו בגדים. (רש"י ע"ז לד.)
⁸ ...וי"ל שבעת ימי המלואים דוקא איבעיא שעדיין לא נתקדשו בגדי כהונה דכתיב והזית על אהרן ועל בגדיו וגו' (תוד"ה במה ע"ז לד.)
⁹ וה"ר יעקב מאורליינ"ש פירש דאפי' נתקדשו מ"מ כל ז' ימי המלואים שהיה משה מעמיד המשקן ומפרקו היה נחשב כמו במה ואין בגדי כהונה בבמה... (תוד"ה במה ע"ז לד.)
¹⁰ ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ויזקנו ישראל: ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל העלה תמימים והקרב לפני יקח: ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עלתך וכפר בעדך ובעד העם ועשה את קרבן העם וכפר בעדם כאשר צוה יקח: ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו: ויקרב בני אהרן את הדם אליו ויטבל אצבעו בדם ויתן על קרנות המזבח ואת הדם יצק אל יסוד המזבח... וישחט את העלה וימצאו בני אהרן אליו את הדם ויזקקוהו על המזבח סביב: ואת העלה המציאו אליו לנתתיה ואת הראש ויקטר על המזבח: וירחץ את הקרב ואת הפרעים ויקטר על העלה המזבחה: ויקרב את קרבן העם ויקח את שעיר החטאת אשר לעם וישחטהו ויחטאהו כראשון: ויקרב את העלה ויעשה כמשפט: ויקרב את המנחה ומלא כפו ממנה ויקטר על המזבח מלבד עלת הבקר: וישחט את השור ואת האיל וצב השלמים אשר לעם וימצאו בני אהרן את הדם אליו ויזקקוהו על המזבח סביב: (ויקרא ט, א-ח)

לרפואה שלימה למלכה רבקה בת שולמית

and sanctifying the Mishkan and its utensils, the princes of the tribes (נשיאים) presented their dedications to the service of the Mishkan.¹¹ They then launched a twelve day sacrificial marathon in which on each day another prince would offer the same potpourri of sacrifices and dedications to the Mishkan. Noticeably absent from this description are Aharon and his sons (כהנים). The simple reading of the text would even imply that each of the princes acted as the Kohen (ויקריבו) on their dedicated day starting from the eighth day, Rosh Chodesh Nissan. That would suggest that the first of the princes to offer his sacrifices, Nachshon ben Aminadav, the prince of Yehuda, rather than Aharon and his children, was the central personage of the eighth day, the first of Nissan; it would also be similarly true for his compatriots on each subsequent day of the twelve days of dedication.

The possible reconciliation of these two disparate descriptions is relatively straight forward. One could suggest that the dedications were two separate tracks that were not necessarily mutually exclusive. The sacrifices brought by Aharon and his sons were the initiation service that consecrated the Mishkan. On the other hand, the princes were the first utilizers of the Mishkan in its newly dedicated capacity. One would then have to translate the usage of the verb "Vayakrivu (ויקריבו)" with regards to the princes' sacrifices as meaning to present rather than to offer. In that way, it would maintain Aharon and his sons as the priests with exclusive authority to perform the service and to process sacrifices in the Mishkan once they had taken over from Moshe on the eighth day of the dedication. This might be reinforced by the fact that in Sefer Vayikra Rosh Chodesh Nissan is described as the eighth day,¹² portraying the completion of a process, whereas in Parshat Naso it is simply the day when Moshe completed erecting and sanctifying the Mishkan

and its utensils¹³ which seems to delineate and launch the beginning of a new era.

The description of the eighth-day dedication in Sefer Shmot presents a much greater challenge. There the Torah relates, "In the first month of the second year, on the first of the month (ראש חדש ניסן), the Mishkan was set up. And Moshe set up..."¹⁴ The Pesukim continue without ever changing the subject and state that "he" placed each utensil in its proper place and initiated its service. "And he placed the table in the Ohel Mo'ed...and he laid out the breads...he placed the candelabra in the Ohel Mo'ed opposite the table...and he lit the lamps before God...and he placed the golden altar...and he burned upon it the aromatic incense...he placed the altar of the burnt-offering...and he offered on it the burnt-offering and the meal-offering...he placed the laver...and he filled it with water for washing...and Moshe and Aharon and his children washed their hands and feet from it...as God had commanded Moshe."¹⁵ The simple reading of the text would suggest that Moshe performed all of these services on the eighth day. It is reinforced by the fact that Moshe is also utilizing the Kiyor (כיור) on the eighth day in order to enter the Ohel Moed. The Gemara in Zevachim uses this verse as a proof that the laver must contain within it a volume of water that would at minimum allow for the washing of the hands and feet of four Kohanim (Moshe, Aharon and his sons).¹⁶ Sure enough, Rashi in his commentary to the Torah reads the text in this manner and comments that "also on the eighth day of the ordination (ביום השמיני למלואים), which is the day the Mishkan was erected (and no longer dismantled daily), Moshe officiated and offered all the congregational sacrifices with the exception of those that were particular to that day..."¹⁷ He continues with regard to the laver and states, "on the eighth day of the ordination, they were all equal with regards to the priestly office (Moshe, Aharon and his

¹¹ ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן וימשח אתו ויקדש אתו ואת כל פליו ואת המזבח ואת כל פליו וימשחם ויקדש אתם: ויקריבו נשיאי ישראל ראשי בית אבתם הם נשיאי המטות הם העמדים על הפקדים: ויביאו את קרבנם לפני: יקוק שש עגלות צב ושני עשר בקר עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד ויקריבו אותם לפני המשכן... ויקריבו הנשיאים את חגנת המזבח ביום המשח אתו ויקריבו הנשיאים את קרבנם לפני המזבח: ויאמר יקוק אל משה נשיא אחד ליום נשיא אחד ליום ויקריבו את קרבנם לחגנת המזבח: ויהי המקריב ביום הראשון את קרבנו נחשון בן עמינדב למטה יהודה: (במדבר ז, א-ז)

¹² ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל: (ויקרא ט, א)

¹³ ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן וימשח אתו ויקדש אתו ואת כל פליו ואת המזבח ואת כל פליו וימשחם ויקדש אתם: ויקריבו נשיאי ישראל ראשי בית אבתם הם נשיאי המטות הם העמדים על הפקדים: (במדבר ז, א-ב)

¹⁴ והם נחשון הראשון בשנה השנית באחד לחודש הוכם המשכן: ויקים משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקים את עמודיו: (שמות מ"ז, ח-י)

¹⁵ ויתן את השלחן באהל מועד על ירך המשכן צפנה מחוץ לפרכת: ויערר עליו ערך לחם לפני יקוק כאשר צוה יקוק את משה: וישם את המנרה באהל מועד נכח השלחן

על ירך המשכן נגבה: ויעל הנרות לפני יקוק כאשר צוה יקוק את משה: וישם את מזבח הזהב באהל מועד לפני הפרכת: ויקטר עליו קטרות סמים כאשר צוה יקוק את משה: וישם את מסך הפתח למשכן: ואת מזבח העולה שם פתח משכן אהל מועד ויעל עליו את העולה ואת המנחה כאשר צוה יקוק את משה: וישם את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח ויתן שמה מים לרחצה: ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו את ידיהם ואת רגליהם: בבאם אל אהל מועד וקרבבתם אל המזבח ורחצו כאשר צוה יקוק את משה: (שמות מ, כב-לב)

¹⁶ דאמר ר' יוסי בר' חנינא: כל כיוור שאין בו כדי לקדש ארבעה כהנים ממנו אין מקדשין בו, שנאמר: ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו. (זבחים יט:) \\ משה ואהרן - תרין ובניו תרין שאף משה כהן היה בז' ימי המילואים ואע"ג דלא כהנו בבית אחת מיהו קרא להכי מידרש. (רש"י שם) \\ ולא יהו המים שבכיוור פחות מכדי לארבעה כהנים שנאמר ורחצו אהרן ובניו ממנו, והיו אהרן ואלעזר ואיתמר ופנחס. (רמב"ם פיה"מ זבחים ב, א)

¹⁷ ויעל עליו וגו' - אף ביום השמיני למלואים, שהוא יום הקמת המשכן, שמש משה והקריב קרבנות צבור, חוץ מאותן שנצטוו בו ביום, שנאמר (ויקרא ט ז) קרב אל המזבח וגו': (רש"י שמות מ, כט)

לרפואה שלימה למלכה רבקה בת שולמית

sons)...on that day Moshe sanctified his hands from it along with them (the priests)."¹⁸ The Abarbanel also supports Rashi's interpretation because one of the sins he implicates Nadav and Avihu with is the fact that by bringing a "foreign fire (אש זרה)" they usurped Moshe's status as the Kohen on the eighth day.¹⁹ The Ramban favors Rashi's reading that it is Moshe that performed all of the required services mentioned, but he seems to imply that all this took place in the first seven days of the consecration.²⁰ The Or HaChayim implicitly rejects this view of the Ramban because he says the Pesukim and the Midrashei Chazal all indicate that the seven days of Miluyim preceded what is described here as the final setting up of the Mishkan (הקמת המשכן) and its utensils.²¹

The problem that arises with this explanation of the verses is that why did the Gemara then only ask what did Moshe wear on the seven days of the ordination; it should have also inquired as to what he donned on the eighth day. The Ramban avoids this problem by saying the Pesukim are referring to the first seven days and not the eighth day. According to the Tosafot mentioned earlier,²² Moshe could have worn the Bigdei Kehuna on the eighth day, though that seems unlikely given that he would have been competing with Aharon for use of the vestments. Interestingly enough, the Rashbam, whose commentary usually favors the simple textually

based interpretation, suggests that the unspoken actor(s) in these Pesukim are Aharon and his children!²³ This would be in consonance with the view in the Gemara that only queried about what Moshe wore for the first seven days of the consecration because that is all he participated in as a Kohen.

To complicate things even further, the Ramban mentions that there was a version of Rashi (not found in the printed versions of Rashi) that had the following comment, "On it he burned the aromatic incense (קטורת)...," this is a reference to Aharon.²⁴ This would clearly contradict the other statements and substance found in the remainder of Rashi's commentary, therefore the Ramban chalks it up to a copyist error (טעות) (סופרים).²⁵ One could argue that the Ketoret is unique and that only Aharon had permission to perform that ritual. That might be supported by the fact that the offering of the Ketoret is glaringly absent from God's instructions to Moshe for setting up the Mishkan in Parshat Pekudei.²⁶ On the other hand, its placement amongst the list of other items that were undertaken by Moshe and the fact that the Midrash implies that Moshe taught Aharon how to perform the Ketoret heavily mitigates against such a suggestion. Curiously, the Netziv takes the exact opposite approach than the Ramban with regards to this odd Rashi. He claims that Rashi's belief that Moshe was the unspoken actor in all these Pesukim was an earlier draft or

¹⁸ ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו - יום שמיני למלואים הושוו כולם לכהונה, ותרצו ומקדשין מניה, בו ביום קדש משה עמהם: (רש"י שמות מ, לא)
¹⁹ ...והחטא הה' הוא שהנה ביום השמיני שמש משה רבינו במקום כהן גדול והוא היה המקטיר לבד וכן נאמר בפרשת פקודי... וארז"ל שכל שמונת ימים הקטיר משה. וכן כתב רש"י שעבודת יום השמיני למשה היתה ואהרן לא הורשה לעשות אלא הדברים שמשם צוה אותם לעשותם... ונדב ואביהוא חטאו במה שעשו מה שלא צוה בו אביהם כל שכן המה ואל זה כיון הכתוב באמר אשר לא צוה אותם רוצה לומר שהקטרה לא צוה אהרן ובניו בה באותו יום כי למשה נתיחדה. ואולי שלזה כוונת חכמינו זכרונם לברכה באמרם שהורו הוראה בפני רבם שהוא משה או אהרן כי להם היתה ההקטרה ביום ההוא לא לנדב ואביהוא. (אברבנל ויקרא י)
²⁰ משה הקטיר עליו כל שבעת ימי המלואים. ואע"פ שלא אמר בצואה (בפסוק ה) והקטיר עליו קטורת סמים, הבין זה משאר העבודות כולן, שהרי צוה אותו בכאן (בפסוק ד) שיוסדר הלחם ועלה הנרות. וכן יועל עליו את העולה ואת המנחה (להלן פסוק כט), משה הוא המעלה, שכן נצטוו (לעיל כט לח) וזה אשר תעשה על המזבח, שיתחיל הוא לעשותן כן ועבדו בימי המלואים, כי הצואות כולן שם (מפסוק א ואלו) על עבודת משה. ואמר אהרן כן (בפסוק מב) עולת תמיד לדורותיכם, שיעשו כן והקטיר עליו אהרן קטורת סמים, להורות על ענינו מיום שהתחיל אהרן ככהונתו ולעולם, שכך אמר (שם ל ח) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים, ואין הדבר אלא מיום זה ואילך, כי בכאן (בפסוק ד) צוה למשה בפרוש והעלית את הנרותיה (רמב"ן שמות מ, כז) ויותר מפורש ברבינו בחיי: משה רבינו ע"ה הוא המקטיר והמקריב הראשון, הוא הקריב כל שבעת ימי המלואים כן כן צוה לו הש"י בכל העבודות, "וערכת את ערכו, והעלית את נרותיה", "והעלית את העולה ואת המנחה". והנה הקטורת בכלל שאר הקרבנות, והיה בכל שאר העבודות הכהן הראשון עד יום השמיני של מלואים שנתחנן אהרן בכהונה גדולה ונטל את שולו, וכן מצונו במשה שקראו כהן, שנאמר: (תהלים צו, י) "משה ואהרן בכהניו". (רלבנו בחיי"ש) שם) וכן משה ואהרן - תרין ובניו תרין שאף משה כהן היה בז' ימי המלואים ואע"ג דלא כהנו בבת אחת מיהו קרא להכי מידרש. (רש"י זבחים יט:)

²¹ הקמה זו היתה אחר ז' ימי מילואים לדבריהם ז"ל (במד"ר פי"ג), וכן מוכיחים הכתובים כי ז' ימי המילואים לא נעשה בהם אלא מלואי ידי אהרן, ולזה צוה ה' מעשה ז' ימי מילואים קודם מצות הקמת המשכן והערכתו, וגם בפרשת צו כשמשה אהרן ובניו יום א' של מילואים שם הזכיר משחת המשכן וכליו, ולא הזכיר שם הקמת המשכן וסדרו הא למדת כי המילואים היו קודם הקמת המשכן והערכת כליו, ויום ר"ח ניסן הוא שנתקדש המשכן וסדר משה מערכת המשכן והקריב בו את האמור בענין הא למדת שלא שמש משה במשכן בסדר כל האמור בפרשה זו אלא ביום אחד שהוא יום השמיני של מילואים, ואפילו להסוברים שכל ז' ימי המלואים היה משה בונה משכן וסותרו, בהכרח לומר כי משכן הוא שהיה בונה וסותר אבל סדר הכנתו לא היתה אלא ביום ר"ח ניסן כאמור בענין באחד לחדש וגו' ושמת שם וגו' והבאת את השלחן וגו' הרי כי מחדש הוא מודיעו ההערכה ומקום כל דבר וסדר הנחתו ואם זה ז' ימים והוא מעריך מה מקום להודיע מחדש, אלא ודאי זה היום תחלת סדר מעשה המשכן ותקונו והקריב משה בו ביום כל האמור בענין במצות ה' אליו כאמור לפנינו: (אור החיים שמות מ, ב וגם עיין במלבי"ם שם מ, כג)
²² במה שימש משה כל ז' ימי המלואים. בגבול"א הקשה אמאי לא שאלו נמי על יום השמיני ע"ש. ולפלא שלא הביא מדברי התוס' בע"ז שם ד"ה במה שכפי שכתבו שם מיושב היטב ע"ש: (רש"י טעמית יא: ועיין הערה 8)
²³ יועל עליו - אהרן ובניו את העולה ואת המנחה כל הימים: (רש"י שמות מ, כט)
²⁴ ויקטר עליו - אהרן, קטרת - שחרית וערבית, כמו שנאמר: בבקר בבקר בהטיבו וגו', ובהעלות אהרן (שמות ל"ז-ח). (רש"י שמות מ, כז בכת"ל של הרמב"ן)
²⁵ ובפירוש רש"י (בפסוק שלפנינו) ראיתי, ויקטר עליו אהרן קטורת שחרית וערבית, כמה שנאמר (לעיל ל ז ח) בבקר בבקר בהטיבו את הנרות וגו', ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים וגו'. ולא ידעתי אם הוא טעות סופרים: (רמב"ן שמות מ, כז)
²⁶ וידבר; וקרא אל משה לאמר: ביום-החדש הראשון באחד לה' תתקן את-משכן אהרן וערכת את-ערך ובהבאת את-המנחה והעלית את-נרותיה: ונתתה את-מזבח הזהב לקטרת לפני ארון העדות ושמת את-מסך הפתח למשכן: ונתתה את-מזבח העלה לפני פתח משכן אהרן-מועד: (שמות מ, א-ו) וכן בניגוד לשולחן והמנורה שבהם מתואר צווי להעריך את הלחם ולהדליק את הנרות (שמות מ, ד) אצל מזבח הזהב יש רק תיאור ליעודו (שמות מ, ה) אבל אין צווי להקריב משהו עליו. אבל התערערו על הדיוק הזה הוא שגם אצל מזבח העולה לא נמצא צווי הקרבה למרות שבהקמתו כתוב "ועל עליו..." (שמות מ, ט).

לרפואה שלימה למלכה רבקה בת שולמית

version of Rashi, but due to the fact that this position is at odds with the view of Chazal (according to the Netziv), Rashi in his later years relented on his original position and the alternate found in the Ramban is actually the updated version of Rashi;²⁷ he suggests the commentary of the Rashbam, Rashi's grandson, reflects his grandfather's updated view.

The Gemara itself argues about the tenure of Moshe's priestly stature (כהונה). There seems to be an opinion that Moshe lost his Kehuna before ever serving; there is the Chachamim's view that he was temporarily a Kohen when he served during the seven days of the consecration (שבעת ימי המילואים); and there is a third opinion that Moshe was a Kohen his entire life, but unlike Aharon he did not bequeath that enhanced status to his children who were simply Levi'im.²⁸

Rashi does provide a means by which to reconcile what is found in Parshat Pekudei (Moshe serving as the Kohen Gadol) and that which is found in Parshat Shemini (Aharon serving as the High Priest). He suggests that on the eighth day Moshe was responsible for the normal daily activities of the Mishkan whereas Aharon was responsible for the Korbanot that were uniquely associated with the dedication of the Mishkan.²⁹

Even given this solution or those posited by the other commentators referenced above, it is interesting to take a step back and assess why each one of the narratives regarding the eighth day of the ordination in the different Sefarim has a different main character. One could easily suggest that the reason that the consecration of the Mishkan is repeated three times is because of its centrality in the continuing relationship between God and Bnei Yisrael, especially

based on the Ramban's view that the Mishkan was a continuation of Har Sinai.³⁰ It is also possible that given the event's importance, the Torah sheds light on the event and gives a more expansive understanding of the Mishkan by presenting it through the prism of the different Sefarim of the Torah. Sefer Vayikra is known as Torat Kohanim. Therefore, the story of the eighth day in Parshat Shemini spotlights the consecration from the vantage point of Aharon, the Kohen Gadol. The story in Vayikra is embedded in the broader Torah mandates of sacrifices, sanctity and purity. It is a perspective on the value of the Mishkan in the worship of God (עבודת ה') and therefore its main character is Aharon, the ultimate servant of God. Sefer Bamidbar's focus is on the camp, the encampment and the travels of Bnei Yisrael. In that context, the Mishkan serves as a beacon of spirituality that permeates those encamped around it. It both elevates and leads Bnei Yisrael. In that vein, the princes of the tribes (נשיאים) are the central players and therefore the consecration of the Mishkan is presented through their prism in Parshat Naso. Lastly, Sefer Shmot is the book of Moshe Rabbeinu. It is about Moshe's leadership and his communication with God that facilitate the development of Bnei Yisrael. In that context, the Mishkan also serves as the meeting place for the communication and communion between God and Moshe. Therefore, the appropriate main character of the consecration on the eighth day in Parshat Pekudei is Moshe Rabbeinu. The Mishkan's purpose is multifaceted and therefore to highlight these different aspects, it is presented multiple times within the Torah, each time emphasizing a different dimension through a unique presentation and lead character.

Shabbat Shalom and Chodesh Tov

²⁷ ויערוך עליו ערך לחם. כאשר צוה ה' וגו'. כבר נתבאר בתוספתא הנ"ל שהעריך בש"ק הבאה בזמנו • וממילא היה המעריך אהרן וכן כל פרטי הפ', בנרות וקטרת והעלאה העולה הכל ע"י אהרן • וכ"כ הרשב"ם כפשיטות • והרמב"ן פ"י שמשה הקטיר כל שבעת ימי המילואים ומשה העריך לחם הפנים ושאר עבודות וכ"ז נגד התוספתא והנה הביא הרמב"ן לשון רש"י על ויקטר עליו אהרן קטרת שחרית וערבית וגו' • וסיים הרמב"ן ז"ל ולא ידעתי אם הוא טעות סופרים • ולפנינו ליתא בפרש"י כ"ז • ולפי פרש"י עה"פ יועל עליו אף ביום השמיני למילואים שהוא יום הקמת המשכן שמש משה כו' מבואר להיפך ממה שהביא הרמב"ן ז"ל בשמו • וברור שהיו שני מהדורות בפרש"י • מה שראה הרמב"ן הוא מכת"י רש"י שחזר בזקנתו ואחריו הלך הרשב"ם וזהו עפ"י התוספתא וקבלת חז"ל מרביע (העמק דבר שמות מ, כג וגם עי"ן מ, כז, זמ, לא)

²⁸ אמר רב: משה רבינו כהן גדול וחולק בקדשי שמים היה, שנאמר: +ויקרא ח+ מאיל המילואים למשה היה למנה... כתנאי; +שמות ד+ ויחר אף ה' במשה - רבי יהושע בן www.swdaf.com

קרח אומר: כל חרון אף שבתורה נאמר בו רושם וזה לא נאמר בו רושם; ר"ש בן יוחי אומר: אף זה נאמר בו רושם, שנאמר: +שמות ד+ הלא אהרן אחיך הלוי, והלא כהן הוא! הכי קאמר, אני אמרתי: אתה כהן והוא לוי, עכשיו הוא כהן ואתה לוי; וחכמים אומרים: לא נתכה משה אלא שבעת ימי המילואים בלבד; ויש אומרים: לא פסקה כהונה אלא מזרעו של משה, שנאמר: +דברי הימים א כג+ ומשה איש האלקים בניו יקראו על שבת הלוי, ואומר: +תהלים צט+ משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו. מאי ואומר? וכי תימא, לדורות הוא דכתיב, ואומר: משה ואהרן בכהניו. (זבחים קא-קב. ועי"ן בקרן אורה שם וגם בתוד"ה במה ע"ז לד.)
²⁹ עי"ן הערה 17 ועי"ן רש"י ויקרא יז-יז, כ שנראה כסותר את זה כי משם נראה שאהרון הקריב את קרבנות ראש חודש
³⁰ ...סוד המשכן הוא שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו בנסתר... (רמב"ן הקדמה לפרשת תרומה)